គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប

Tonle Sap Technology Demonstrations for Productivity Enhancement (TSTD)

ADB TA 7305-CAM

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេស

ចិញ្ចឹមមាន់ស្រុកសម្រាប់ទីផ្សារ

រៀបចំដោយៈ គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប

សហការជាមួយៈ នាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាល និង មន្ទីរកសិកម្មខេត្ត

ឧបត្ថម្ភដោយៈ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB)

ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១១

តារាងមាតិកា

អារម្ភកថា 1

គោលបំណង 2

លក្ខណៈល្អប្រសើរនៃការចិញ្ចឹមមាន់ពូជក្នុងស្រុក 2

១ ទ្រុងសម្រាប់ចិញ្ចឹមមាន់ 3
១.១ ទំហំទីកន្លែងរស់នៅ 3
១.២ ទ្រុងសម្រាប់កូនមាន់ 4
១.៣ ទ្រុងសម្រាប់មាន់ធំ 5
១.៤ ស្នូកចំណី និងស្នូកទឹក 8

២ ពូជ និងការបង្កាត់ពូជមាន់ 9
២.១ ការជ្រើសរើសកូនមាន់ចិញ្ចឹម 9
២.២ ការជ្រើសរើសបាមាន់ 9
២.៣ ការជ្រើសរើសមេមាន់ 10
២.៤ ការបង្កាត់ពូជមាន់ 10

៣ វដ្តផលិតកម្មមាន់ និងការថែរក្សាកូនមាន់ 11
៣.១ វដ្តផលិតកម្មមាន់ 11
៣.២ ការថែរក្សាកូនមាន់ទើបញាស់ 12

៤ ការជំរុះមាន់ 14

៥ ចំណីអាហារសម្រាប់មាន់ 15
៥.១ សមាសធាតុចំណីដែលសំបូរជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) 15
៥.២ សមាសធាតុចំណីដែលសំបូរថាមពល 16
៥.៣ សមាសធាតុចំណីដែលសំបូរជីវជាតិរ៉ែ 16
៥.៤ សមាសធាតុចំណីដែលសំបូរវីតាមីន 17
៥.៥ ការចិញ្ចឹមជន្លេនក្រហមសម្រាប់ជាចំណីបំប៉នបន្ថែម 18

៦ ការផ្តល់ចំណីអាហារមាន់ 21
៦.១ ចំណីមេ-បា និងមាន់ធំ 21
៦.២ ចំណីកូនមាន់ 22

៧ ការផ្តល់ទឹក 23

៨ ជីវសុវត្ថិភាព និងការធ្វើអនាម័យ 24
៨.១ អនាម័យកន្លែងចិញ្ចឹម 24
៨.២ អនាម័យចំណីអាហារ និងទឹកផឹក 25
៨.៣ ការរៀបចំការចិញ្ចឹម 25
៨.៤ អនាម័យការឆ្លងពីក្រៅ និងឧបករណ៍ចិញ្ចឹម 25

៩ ការការពារជម្ងឺមាន់ 27

១០ ការកត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម និង វិភាគសេដ្ឋកិច្ច 30

អារម្ភកថា

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (TSTD) ជា គម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលផ្ដល់សហ-ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់អនុវត្ត ដោយរដ្ឋាភិបាលហ្វាំងឡង់ មូលនិធិដៃគូអ៊ី-អាស៊ី និងចែករំលែកពុទ្ធិនៃសាធារណៈរដ្ឋកូរ៉េ និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចូលរួមបដិភាគមិនមែនជាថវិកា (ធនធានមនុស្ស ការិយាល័យបំពេញការងារ......) សម្រាប់អនុវត្តគម្រោង ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាអ្នកចាត់ចែងប្រតិបត្តិការផ្ទាល់ ជំនួសមុខឱ្យម្ចាស់ជំនួយ ។ គម្រោង កំពុងធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្ម និង ផ្ដល់សេវាព័ត៌មានជនបទ ដើម្បីបង្កើន និង ពង្រីកប្រាក់ប្រភពចំណូលរបស់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូច ក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ ។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេស **ការចិញ្ចឹមមាន់ស្រុកសម្រាប់ទីផ្សារ** រៀបចំឡើងដើម្បីផ្ដល់នូវមូលដ្ឋានចំណេះដឹងសម្រាប់ជួយដល់កសិករ ក្នុងការចិញ្ចឹមមាន់ពូជក្នុងស្រុកសម្រាប់លក់ តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសសមស្របឱ្យទទួលបានជោគជ័យ លើកស្ទួយផលិតកម្មមាន់ឱ្យបានរីកចម្រើន និង បង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ មានការចូលរួមគាំទ្រយ៉ាងសកម្មទាំងបច្ចេកទេស និង គំនិត របស់បុគ្គលិកគម្រោង TSTD លោក ប្រាក់ ថាវអមិដា ប្រធានសម្របសម្រួលគម្រោង និង ជាអគ្គលេខាធិការរង នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ លោក David Thomson ជាប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង និង លោក លីវ លាងហ៊ី អនុប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង មន្ត្រីនាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាល និង មន្ត្រីមន្ទីរកសិកម្មខេត្តគោលដៅទាំងបួន។

សៀវភៅនេះ បង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រចិញ្ចឹមតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស សមស្រប និង បទពិសោធន៍អនុវត្តបានជោគជ័យ ក្នុងតំបន់ដែលតែងជួបប្រទះបញ្ហាជាច្រើន ដូចជា អត្រាកំណើនយឺត មាន់ក្រិន ជម្ងឺ និង ងាប់ច្រើន ជាដើម ។ តាមរយៈបច្ចេកទេសនេះ កសិករអាចចិញ្ចឹមមាន់បានលក់ ជារៀងរាល់ខែ ឬក៏ ញឹកញាប់ជាងនេះ ។

ដើម្បីទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់ និងប្រាក់ចំណេញកាន់តែប្រសើរឡើងនោះ កសិករចាំបាច់ត្រូវតែទទួលយក និងអនុវត្តបានខ្ជាប់ខ្ជួននូវបច្ចេកទេសដែលបានបង្ហាញ ដើម្បីកាត់បន្ថយអត្រាងាប់ និងជួយឱ្យការចិញ្ចឹមមាន់ បានធំធាត់បានល្អប្រសើរឡើង ។ សៀវភៅនេះមានបញ្ចូលបច្ចេកទេសស្ដីពី របៀបសាងសង់ទ្រុង ការជ្រើសរើសពូជ ការផ្ដល់ចំណីអាហារ និង វិធានការណ៍ការការពារបែបជីវៈសុវត្ថិភាព និង វ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺឆ្លង ជាដើម។

អ្នករៀបរៀង

សុិន ប៉ោ អ្នកជំនាញផ្នែកបសុសត្វ TSTD

ទូរស័ព្ទ: ០៩៧ ៦៤៧៩ ៦៦៦ / ០១៧ ៩០៩ ៣៤៥

អ៊ីម៉ែល: porsinn@gmail.com

គោលបំណង

តើការចិញ្ចឹមមាន់នេះ មានសារៈសំខាន់ដូចម្តេចខ្លះ?

- ដើម្បីបង្ហាញ និងផ្សព្វផ្សាយ បច្ចេកវិទ្យាចិញ្ចឹមមាន់សមស្រប ដល់កសិករ
- ពង្រីកការចិញ្ចឹមទៅតាមតំរូវការទីផ្សារ
- បង្កើតមុខរបរ និងប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ
- ចិញ្ចឹមតាមបច្ចេកទេសជីវសុវត្ថិភាព អាចកាត់បន្ថយការឆ្លងរាលដាលជម្ងឺមាន់
- ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង (ការផ្តល់ចំណី ការបង្កាត់ពូជ ការការពារ និងអនាម័យ)
- ផ្តល់សាច់ និងស៊ុត (ពង) ធ្វើជាម្ហូបអាហារដែលមានគុណភាពល្អ
- ផ្តល់លាមក សម្រាប់ធ្វើជីដាក់ដំណាំ

លក្ខណៈល្អប្រសើរនៃការចិញ្ចឹមមាន់ពូជក្នុងស្រុក

ពូជមាន់ដែលប្រទះឃើញញឹកញាប់ជាងគេ គឺ មាន់គក មាន់សំពៅ មាន់ប្រជល់ មាន់កណ្តូង មាន់ចៃ មាន់សំឡី មាន់ក្រញាស់ មាន់ខ្មៅ មាន់ស្លួយ មាន់ក្លឹង។ល។

គុណសម្បត្តិនៃការចិញ្ចឹមមាន់ពូជក្នុងស្រុកៈ

- ធនទ្រាំទៅនឹងអាកាសធាតុ និងការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង
- មិនចាំបាច់ផ្តល់នូវចំណីផ្សំ (ក្រុមហ៊ុន) ទាំងស្រុង ដោយអាចផ្សំពីចំណីធម្មជាតិ ដែលអាចរកបាននៅក្នុងភូមិ និងមានតម្លៃថោកសមរម្យ
- ងាយស្រួលក្នុងការថែទាំ
- ផ្តល់ពង ក្រាបភ្ញាស់ និងបណ្តើរកូនដោយខ្លួនវា
- មិនសូវកើតជម្ងឺ និងទប់ទល់ជាមួយជម្ងឺកាចសាហាវបានមួយចំនួន
- សាច់មាន់ស្រុកមានរសជាតិឆ្ងាញ់ និងពេញនិយម
- តម្រូវការទីផ្សារខ្ពស់ (មាន់សាច់ និងពង) និងមានតំលៃល្អ

១

ទ្រុងសម្រាប់ចិញ្ចឹមមាន់

តើត្រូវធ្វើទ្រុងមាន់យ៉ាងដូចម្ដេចដើម្បីឱ្យការចិញ្ចឹមទទួលបានលទ្ធផលល្អ?

ទ្រុងមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការពារមាន់ធំ និង កូនមាន់ពីការយាយីបំផ្លាញផ្សេងៗ និង អាចទប់ទល់អាកាសធាតុប្រែប្រួល ជាពិសេសកូនមាន់តូចៗ។

ទ្រុងមាន់ ដែលល្អ ត្រូវមានលក្ខណៈសម្បត្តិដូចខាងក្រោម:

- ទីធ្លាទូលាយ
- មានខ្យល់អាកាសស្រឡះល្អ និងស្ងួត
- ងាយស្រួលក្នុងការបោសសំអាត និង អនាម័យ
- មានទ្រនំសម្រាប់មាន់ដេក
- មានសំបុកគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់មេមាន់ពង និង ក្រាបពង
- ការពារពីការយាយីបំផ្លាញផ្សេងៗ

ដើម្បីឱ្យការចិញ្ចឹមមាន់បានរីកចំរើន និង ធានាសុវត្ថិភាពនោះ កសិករត្រូវអនុវត្តតាមបច្ចេកទេសសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោម:

១.១ ទំហំទីកន្លែងរស់នៅ

សម្រាប់មេមាន់មួយក្បាល និងកូនមាន់ពី១៥ ទៅ ២០ក្បាល ត្រូវការទំហំផ្ទៃដី ១,៥ម៉ែត្រ គុណ ១,៥ម៉ែត្រ។ ដូច្នេះ បើចិញ្ចឹមមេមាន់ ២០ក្បាល កសិករត្រូវមានផ្ទៃដីប្រហែល ៦០-៨០ម² (ម៉ែត្រការ៉េ) ហើយដើម្បីឱ្យកូនមាន់មានចំនួនច្រើន និងចិញ្ចឹមបំប៉នរហូតដល់ពេលលក់មានសុខភាពល្អ កសិករត្រូវមានដីប្រមាណ១០០-១២០ម²។

១.២ ទ្រុងសម្រាប់កូនមាន់

តើត្រូវធ្វើទ្រុងកូនមាន់អាយុពី ១ ទៅ ៣០ថ្ងៃ យ៉ាងដូចម្តេចដើម្បីឱ្យលូតលាស់ល្អ?

- ធ្វើទ្រុងផុតពីដីកំពស់កន្លះម៉ែត្រ (0,៥ម)
- បាតទ្រុង និងជញ្ជាំងអាចធ្វើពីបន្ទះឬស្សី ឬ សំណាញ់ដែក ឬ សំណាញ់នីឡុង។
- បាតទ្រុងក្រាលអង្កាម ឬកំទេចអាចម៍រណា (ដើម្បីរក្សាកំដៅ) រហូតដល់កូនមាន់មានអាយុ ៣០ថ្ងៃ ឬ ១ ខែ ទើបលែងដាក់។
- ជញ្ជាំងទ្រុង និងពីលើទ្រុងពទ្ធ័ដោយបាវ ឬ ក្រដាសដើម្បីរក្សាកំដៅ ពិសេសពេលយប់ និង អាកាសធាតុត្រជាក់។

<u>**បញ្ជាក់:**</u> នៅពេលកូនមាន់អាយុបាន ៣០ថ្ងៃ ត្រូវបញ្ជូនទៅដាក់ក្នុងទ្រុងបំប៉ន រហូតដល់ពេលលក់។

<u>រូបទី១</u>: ទ្រុងកូនមាន់ជញ្ជាំងធ្វើពីបន្ទះរនាបឬស្សី

<u>រូបទី២</u>: ទ្រុងកូនមាន់ជញ្ជាំងធ្វើពីសំណាញ់

<u>រូបទី៣</u>: ទ្រុងកូនមាន់បាំងជុំវិញសម្រាប់រក្សាកំដៅ

<u>រូបទី៤</u>: សំយាបរោងសម្រាប់ដាក់ទ្រុងកូនមាន់

១.៣ ទ្រុងសម្រាប់មាន់ធំ

ការចិញ្ចឹមមាន់មាន ២យ៉ាងសំខាន់ៗ គឺ ចិញ្ចឹមលែង និងចិញ្ចឹមដាក់ទ្រុង។

តើយើងត្រូវចិញ្ចឹមមាន់ក្នុងសណ្ឋានទ្រុងទីធ្លាបិទជិតយ៉ាងដូចម្តេច?

សណ្ឋានទ្រុងនេះ គឺ នៅពេលយប់បញ្ចូលមាន់ឱ្យដេកនៅក្នុងទ្រុង ចំណែកឯពេលថ្ងៃព្រលែងឱ្យដើរស៊ី ក្នុងរបងសំណាញ់បិទជិត។

គុណសម្បត្តិនៃការចិញ្ចឹមរបៀបនេះគឺ:

- ងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង
- ងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់ចំណី និងការថែទាំ
- ងាយស្រួលក្នុងការចាក់ថ្នាំការពារ និងការតាមដានជម្ងឺ
- ការពារការឆ្លងរាលដាលនៃជម្ងឺ ដែលឆ្លងរាតត្បាតពីខាងក្រៅ
- ការពារ និងរារាំងពីការបំផ្លាញដោយសត្វផ្សេងៗ

ប៉ុន្តែទ្រុងរបៀបនេះ ត្រូវការចំណាយដើមទុនច្រើនក្នុងការសាងសង់ និង ធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញ សម្រាប់ឱ្យមាន់ដើរខាងក្នុង ។ ហើយម្យ៉ាងទៀតត្រូវចំណាយចំណីស្ទើរតែទាំងស្រុងសម្រាប់ផ្តល់ឱ្យមាន់ស៊ី។

☛ ការសាងសង់ទ្រុងមាន់

ទ្រុងមានសារៈសំខាន់ណាស់ សម្រាប់ការពារសត្វ(មាន់) ឱ្យចៀសផុតពីកត្តាចង្រៃផ្សេងៗ ដែលមកយាយី។ ហេតុនេះ ទ្រុងត្រូវសាងសង់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស ។ ដំបូងកសិករជ្រើសរើសទីកន្លែងដែលមានទីទួល ឬមិនលិចទឹកហើយចាក់ដីបំពេញឱ្យខ្ពស់ជាងផ្ទៃដីធម្មតា និង បុកបង្ហាប់ល្អ ដើម្បីចៀសវាងកុំឱ្យទឹកភ្លៀងហូរកាត់ក្នុងទ្រុង ។ ចំពោះផ្ទៃដីដែលចាក់ នេះត្រូវធំជាងតួរោង ០,៥ ម៉ែត្រ ជុំវិញ។

- ទំហំរោងមាន់ (ទ្រុងដេកយប់) ៥ម x ១០ម ដែលចែកជាខ័ណ្ឌៗដោយសំណាញ់
- ខាងក្រៅរោងដេកយប់ មានព័ទ្ធដោយសំណាញ់ ជាខណ្ឌៗ កុំឱ្យមាន់ចេញក្រៅ
- តួរោង និង សសរធ្វើពីឈើ
- ជញ្ជាំងទ្រុងធ្វើពីបន្ទះឬស្សី ដែលគម្លាតពីមួយទៅមួយប្រវែង ១ ស.ម
- ទ្រុងត្រូវមានកំពស់ជើងរៀង ១,៧ ម៉ែត្រ និងសសរកន្លោងកំពស់ ៣,២ ម៉ែត្រ
- ដំបូលគួរធ្វើពីស្បូវ ឬ ពីស្លឹកត្នោត
- គ្រោងទ្វារធ្វើពីកូនឈើ ឬ ពីឫស្សី
- រៀបចំធ្នើរឱ្យមាន់ដេកកំពស់ ៦០-៧០ ស.ម ពីដី និងមានបន្ទាធ្នើរ ៧០ ស.ម
- សំបុកសម្រាប់មេមាន់ពង ត្រូវនៅខ្ពស់ជាងសំបុក
- ត្រូវធ្វើជណ្តើរសម្រាប់មេមាន់ឡើងក្រាបពង និង មាន់ឡើងដេក

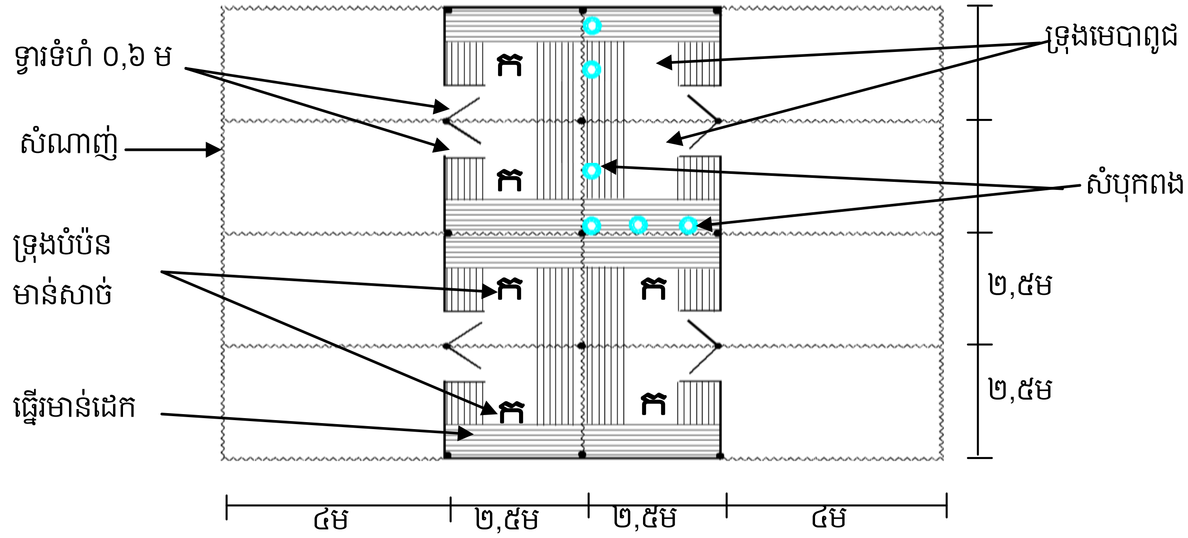

រូបទី៥: ពំនូសកាត់គំរូទ្រុងមាន់សណ្ឋានទ្រុងទីធ្លាបិទជិត (មើលចំពីលើ)

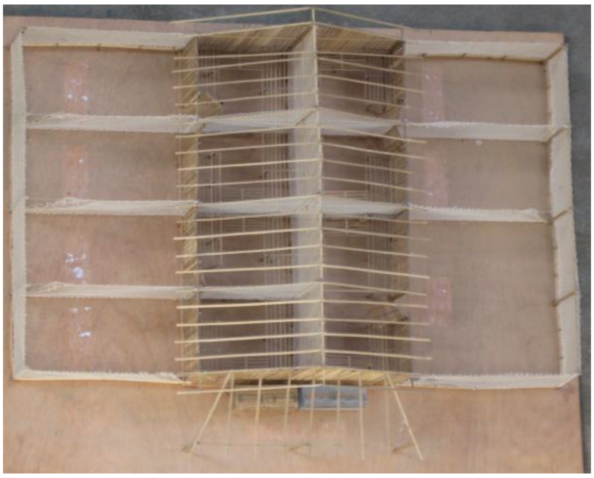

រូបទី៦: គំរូតួរោងទ្រុងមាន់ (មើលចំពីលើ)

រូបទី៧: តួរោងទាំងមូលរបស់ទ្រុងមាន់

នៅជុំវិញទ្រុង ជាការល្អត្រូវដាំដើមកន្ទំថេត ដើមងប់ ត្រកួន ដំឡូងឈើ ដើម្បីផ្តល់ជាអាហារបន្ថែមដ៏ល្អសម្រាប់មាន់។

☛ ទ្រនំ ឬ ផ្ទើរសម្រាប់មាន់ដេក

- យើងធ្វើទ្រនំដើម្បីងាយស្រួលប្រមូលលាមកធ្វើជី និងងាយស្រួលសំអាត
- ទ្រនំត្រូវទាបជាងសំបុក
- ចន្លោះផ្ទើរ (ទ្រនំ) មានប្រវែង ១៥សង់ទីម៉ែត្រ ឬ ១,៥តឹក

រូបទី៨: ផ្ទើរសម្រាប់មាន់ដេកដែលធ្វើពីបន្ទះឬស្សី

☛ សំបុកមេមាន់

- ត្រូវរៀបចំសំបុកមុនមាន់រកពង
- ចំនួនសំបុកត្រូវឱ្យស៊ីគ្នាជាមួយចំនួនមេមាន់
- សំបុកអាចធ្វើពីបង្គីរ ឬស្សី កេស ។ល។
- សំបុកដាក់ ឬ ចងជាប់នឹងទ្រុង នៅកន្លែងមិនសូវមានពន្លឺ
- ក្នុងសំបុកដាក់ចំបើងស្ងួតហើយក្រាស់ ដែលធានាការរក្សាកំដៅគ្រប់គ្រាន់
- ដើម្បីកំចាត់ស្រមើរក្នុងសំបុកត្រូវដាក់កំទេចថ្នាំជក់ ស្លឹកចេក ឬ ស្លឹកសាវម៉ាវព្រៃ ដាក់នៅពីក្រោម សំបុក។

រូបទី៩: សំបុកសម្រាប់មេមាន់ពង

១.៤ ស្នូកចំណី និងស្នូកទឹក

ត្រូវដាក់ស្នូកទឹក និងស្នូកចំណីឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់មាន់ ។ ដើម្បីកាត់បន្ថយការចំណាយទិញ និងការកំពប់បាត់បង់ចំណី កសិករគួរកែច្នៃនូវសំភារៈដែលមានស្រាប់ នៅក្នុងភូមិ ឬ មានតម្លៃថោកៗ សម្រាប់ធ្វើជាស្នូកចំណី ។ អ្នកចិញ្ចឹមអាចយកប៊ីដុង ឬ កានជ័រមកច្នៃជា ស្នូកចំណីដែលបង្ហាញដូចរូបខាងក្រោម។

រូបទី១០: ស្នូកចំណីកូនមាន់ធ្វើពីដបជ័រ

រូបទី១១: ស្នូកចំណីកូនមាន់ជំទង់ធ្វើពីប៊ីដុងជ័រ

រូបទី១២: ស្នូកចំណីកូនមាន់ជំទង់ធ្វើពីធុងជ័រ

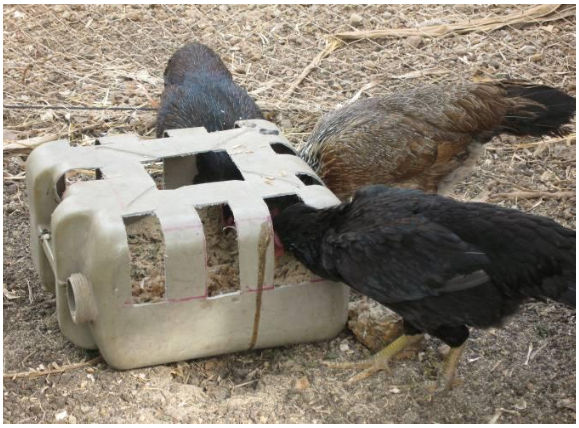

រូបទី១៣: ស្នូកចំណីមាន់ធំធ្វើពីប៊ីដុងជ័រ

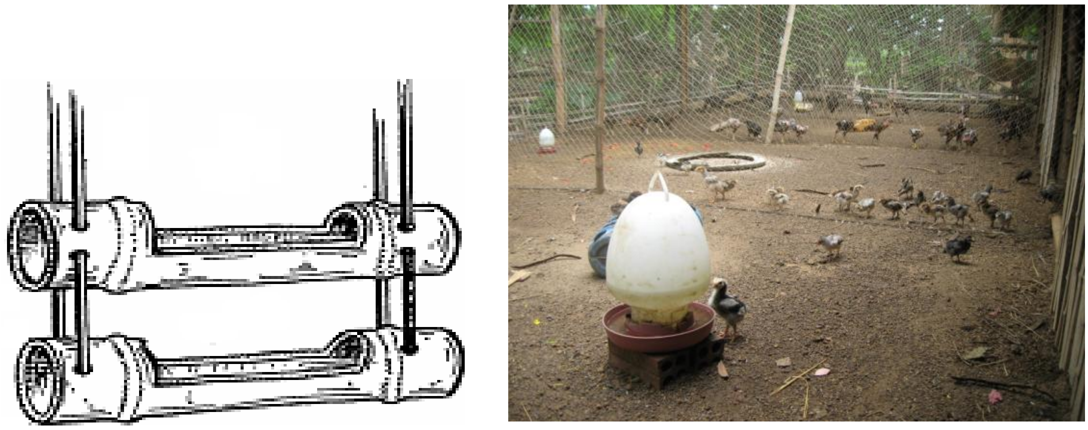

រូបទី១៤: ស្នូកទឹកសម្រាប់មាន់ផឹក

២

ពូជ និងការបង្កាត់ពូជមាន់

តើពូជមាន់ប្រភេទណាដែលសមស្របសម្រាប់កសិករចិញ្ចឹម និងមានទីផ្សារល្អ ?

ពូជមាន់ក្នុងស្រុកមានលក្ខណៈសម្បត្តិសមស្របសម្រាប់កសិករចិញ្ចឹម និងពង្រីកផលិតកម្ម។

តើត្រូវជ្រើសរើសពូជមាន់សម្រាប់ចិញ្ចឹមរបៀបណាទើបបានត្រឹមត្រូវ?

២.១ ការជ្រើសរើសកូនមាន់ចិញ្ចឹម

- រាងល្អ ភ្លៀវក្លា ជើងលឿង
- ចេញពីមេបាដែលមានសុខភាពល្អ
- ចំពោះកូនមាន់ដែលរោមស្អិតជាប់គ្នា ហើយពស់ធ្លាក់ ឬ រឹង និងមានព័ណខៀវ មិនគួរយកមកចិញ្ចឹមទេ។

រូបទី១៥: កូនមាន់មានសភាពរស់រវើក និងភ្លៀវក្លា

២.២ ការជ្រើសរើសបាមាន់

- រាងល្អ ភ្លៀវក្លា ជើងលឿង
- ខ្នាយប្រវែង ២ ទៅ ៣ សង់ទីម៉ែត្រ ទម្ងន់ ២,៥ គីឡូក្រាម។
- មានអាយុចាប់ពី ៩ ខែ តែមិនត្រូវឱ្យលើសពី ៣ ឆ្នាំឡើយ។
- មានមេបាដែលមានកូនច្រើន និងគ្មានជម្ងឺឆ្លង

រូបទី១៦: បាមាន់មានមាឌធំ និងសុខភាពល្អ

២.៣ ការជ្រើសរើសមេមាន់

- រាងល្អ ខ្លាំងមាំ ដើងលឿង
- គ្មានជំងឺ និងសុខភាពល្អ
- ត្រូវមានអាយុ ៧ ខែឡើង និងមានទម្ងន់ច្រើនជាង ១,២ គីឡូក្រាម
- រើសចេញពីមេមាន់ដែលបានផ្តល់កូន ៤ សារ ក្នុងមួយឆ្នាំយ៉ាងតិច
- ពងមួយសារពី ១០ ទៅ ១២ ពង ហើយអត្រាញាស់ ពី ៨ ក្បាល ឡើង ហើយដែលកូនមាន់ទាំងនោះសកម្ម និង ភ្លៀវក្លា។

រូបទី១៧: ពូជមេមាន់មានមាឌធំ និងជើងសម្បុរមៀត

📖 សំគាល់: មេ និងបា គួរមានស្រការជើងក្រាស់ល្អ ជើងមាំ សិរក្រហម ស្បែកកស្តើងទន់ ។ បា១ សម្រាប់មេ ៥ ទៅ ៧ ក្បាល ប៉ុន្តែជាការប្រសើរគួរតែដាក់បា ១ក្បាល ជាមួយមេ ៦ ក្បាល។

☞ *ត្រូវជ្រើសរើសកូន ២ ទៅ ៣ ក្បាល ពីមេបាល្អក្នុងមួយជំនាន់សម្រាប់ទុកពូជបន្ត!*

២.៤ ការបង្កាត់ពូជមាន់

យើងអាចជ្រើសរើសពូជមាន់មកចិញ្ចឹម អាស្រ័យលើគោលបំណងរបស់អ្នកចិញ្ចឹម ។ ពូជមាន់ក្នុងស្រុកមានលក្ខណៈសមស្របបំផុតសម្រាប់ស្ថានភាពកសិករ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ។ បើអ្នកចិញ្ចឹម ចង់បានផលិតកម្មសាច់ខ្ពស់ និង លូតលាស់លឿន ត្រូវយកពូជមាន់មេក្នុងស្រុកបង្កាត់ជាមួយ ពូជកូនកាត់នាំចូល ។ ឧទាហរណ៍: ពូជកូនកាត់ អ៊ីសាប្រោន (ខេអាយ) ជាដើម។ ប៉ុន្តែត្រូវជ្រើសរើសប្រភេទ ពូជនាំចូលដែលមានសម្បុរប្រហាក់ប្រហែលពូជក្នុងស្រុក ទើបងាយស្រួលលក់ និងមានតម្រូវការសម្រាប់ ទីផ្សារខ្ពស់ ។

៣

វដ្តផលិតកម្មមាន់ និងការថែរក្សាកូនមាន់

៣.១ វដ្តផលិតកម្មមាន់

វដ្តផលិតកម្ម ឬ រយៈពេលញាស់មួយសំបុករបស់មេមាន់ ១ក្បាល មានរយៈពេល ៥៦ថ្ងៃ ប្រសិនបើអ្នកចិញ្ចឹមអនុវត្តតាមបច្ចេកទេសបង្ហាញខាងក្រោម ។ ដូច្នេះមេមាន់ ១ក្បាល អាចទទួលបានកូនមាន់ជាមធ្យម ៥-៦ សំបុក ក្នុង ១ឆ្នាំ។

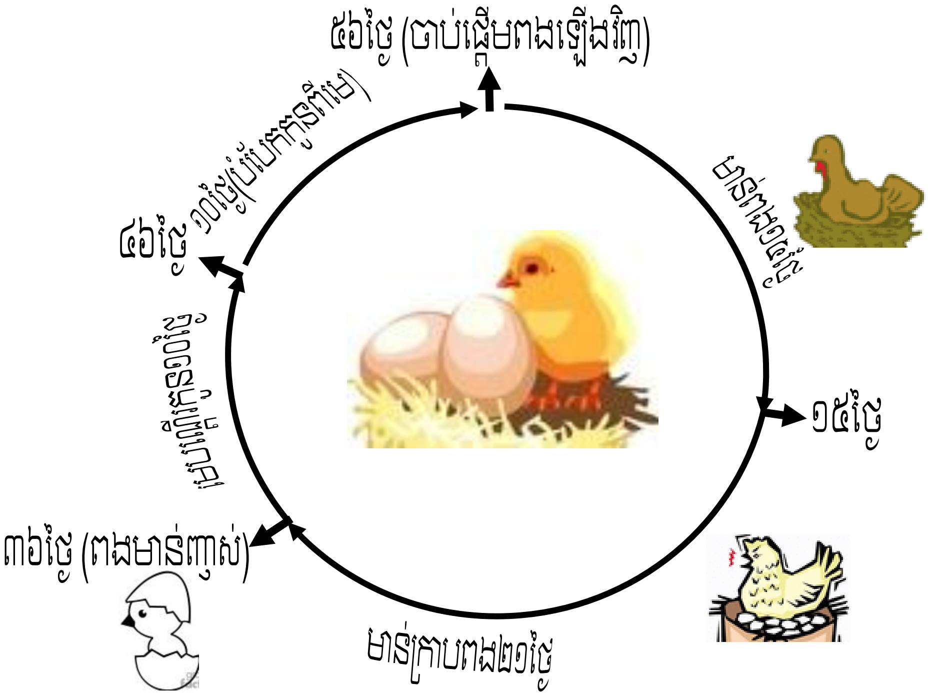

រូបទី១៨: គំនូសតាងវដ្តផលិតកម្មមាន់

សំគាល់: បើសិនជាកសិករមានបទពិសោធន៍គ្រប់គ្រាន់ នោះកសិករអាចបំបែកកូនចេញពីមេ បន្ទាប់ពីញាស់រួចភ្លាម ដូចច្នេះក្នុង ១ឆ្នាំ កសិករអាចទទួលបានកូនមាន់ពី ៧-៨សំបុក សម្រាប់មេមួយក្បាល។ ប៉ុន្តែកូនមាន់ទាំងនោះត្រូវការថែរក្សាយ៉ាងត្រឹមត្រូវ។

៣.២ ការថែរក្សាកូនមាន់ទើបញ្ញាស់

កូនមាន់ដែលទើបញាស់ងាយរងគ្រោះ និង អត្រាងាប់ខ្ពស់ប្រសិនបើមិនបានថែរក្សាត្រឹមត្រូវ ។ ដូច្នេះ ដើម្បីការពារកូនមាន់កុំឱ្យងាប់ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោមៈ

- ថែរក្សានៅកន្លែងដែលមានសុវត្ថិភាព
- កន្លែងដែលមានបរិយាកាសក្តៅល្មម និងស្អាតល្អ
- ផ្តល់នូវទឹក និងចំណីអាហារដែលងាយស្រួលរំលាយ និងគ្រាប់ល្អិតៗ គ្រប់គ្រាន់។

តើយើងត្រូវបំបែកកូនមាន់ ចេញពីមេនៅអាយុ ១០ថ្ងៃ យ៉ាងដូចម្តេច ?

ក. រៀបចំទ្រុងសម្រាប់ដាក់កូនមាន់រួចជាស្រេច ដោយបាតទ្រុងដាក់អង្កាម ឬ កំទេចអាចម៍រណារ

ខ. ត្រូវយកទាំងមេ និងកូន ទៅដាក់ក្នុងទ្រុងកូនមាន់ជាមួយគ្នា ក្រោយពីកូនញាស់អស់

គ. ពេលកូនមាន់អាយុបាន ១០ថ្ងៃ ត្រូវដកមេចេញពីកូន ដោយយកទៅដាក់ក្នុងទ្រុងមេពង ។ មិនអនុញ្ញាតឱ្យមេមាន់ចូលក្នុងទ្រុង ឬ មកក្បែរកូនមាន់ឡើយ។

ឃ. ត្រូវយកបាវ ឬ ក្រដាសព័ទ្ធជុំវិញទ្រុងកូនមាន់ដើម្បីរក្សាកំដៅ ។ បើសិនត្រជាក់ខ្លាំង ឬ ពេលយប់ត្រូវបន្ថែមកំដៅដោយប្រើក្អមធ្យូងកំដៅ ឬ អំពូលភ្លើង (មូល) ១០០វ៉ាត់។

ង. កូនមាន់អាយុបាន ១ខែ ត្រូវយកទៅចិញ្ចឹមនៅក្នុងទ្រុងបំប៉នរហូតដល់ពេលលក់។

តើយើងថែរក្សាកូនមាន់យ៉ាងដូចម្តេច ដើម្បីឱ្យបានល្អ ?

- ការក្រុងរបស់មេៈ បើសិនមេមាន់ វាក្រុងកូនរបស់វាក្រោមស្លាប នោះកូនមាន់ នឹងទទួលកំដៅពីមេវា ៣៥-៣៧ អង្សាសេ។
- ការចិញ្ចឹមគ្មានមេៈ ត្រូវផ្តល់កំដៅឱ្យកូនមាន់ដូចមេមាន់ដែរ
  - បើសីតុណ្ហភាពទាប នោះកូនមាន់នឹងខ្សោយ រងា ឈឺ ហើយបណ្តាលឱ្យការលូតលាស់យឺត
  - បើសីតុណ្ហភាពខ្ពស់នឹងធ្វើឱ្យរោមកូនមាន់ដុះមិនល្អ
  - ត្រូវត្រៀមកំដៅសម្រាប់កូនមាន់
  - ត្រូវផ្តល់ទឹក និងចំណីឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងមានគុណភាព

រូបទី១៩: ផ្តល់កំដៅកូនមាន់ដោយប្រើរង្គើកធ្យូង

រូបទី២០: ផ្តល់កំដៅកូនមាន់ដោយប្រើអំពូលភ្លើង

❖ សញ្ញាបង្ហាញពីកំដៅក្នុងទ្រុងកូនមាន់

- ➢ កំដៅល្មមគ្រប់គ្រាន់: កូនមាន់ដើររកស៊ីរាយប៉ាយល្អក្នុងទ្រុង
- ➢ កំដៅខ្លាំងជ្រុល: កូនមាន់ឃ្លាតឆ្ងាយពីប្រភពកំដៅ ឬ ស្រែកយំពេញទ្រុង ឬ រត់ប្រសេចប្រសាច
- ➢ កំដៅត្រជាក់ខ្លាំង: កូនមាន់ប្រមូលផ្តុំគ្នា ឬ គរលើគ្នា

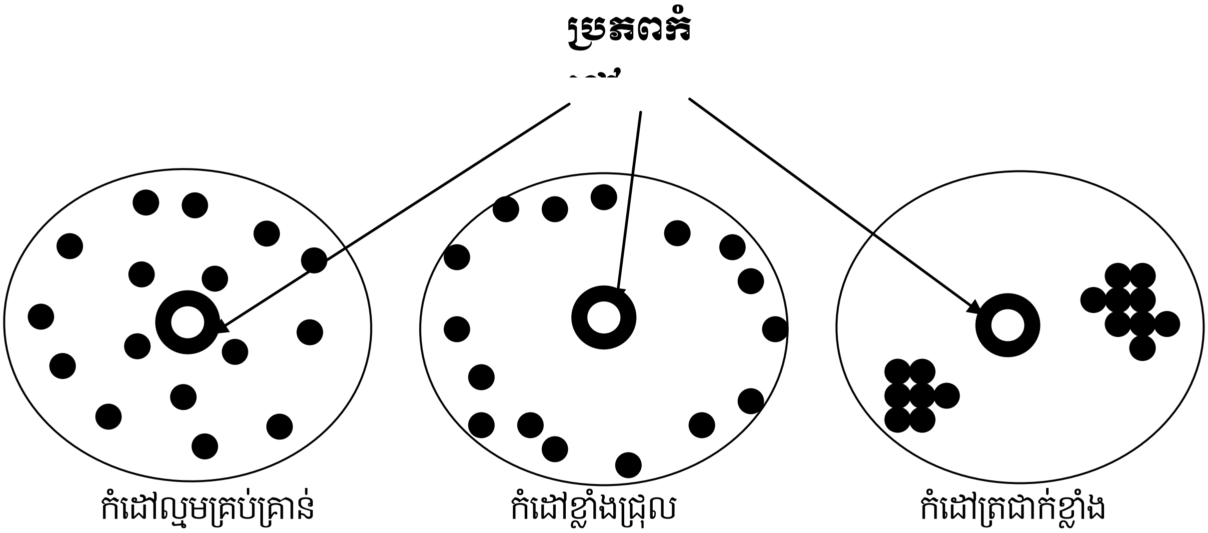

រូបទី២១: សញ្ញាបង្ហាញពីការទទួលកំដៅរបស់កូនមាន់

៤

ការជំរុះមាន់

តាមធម្មតាកសិករមិនដែលជំរុះមាន់ទេ លើកលែងតែវាងាប់ ឬ ឈឺ ដោយសារជម្ងឺ ។ ការទុកមេបាមាន់ចិញ្ចឹមរហូតដល់អាយុច្រើនជាង ៣ឆ្នាំ វាមិនអាចផ្តល់លទ្ធផលល្អទេ ព្រោះវាអាចធ្វើឱ្យមេមាន់ ផ្តល់ពងតិច និង អត្រានៃការញាស់តិចដែរ និង ជាពិសេសអត្រាងាប់ខ្ពស់។

✌ ដូច្នេះដើម្បីឱ្យទទួលបាននូវលទ្ធផលល្អ គួរតែអនុវត្ត ដូចខាងក្រោមៈ

- ជំរុះមេមាន់ និងបាមិនឱ្យអាយុលើសពីអាយុ ៣ឆ្នាំ
- បើសិនជាទុកមេត្រូវផ្លាស់ប្តូរបាចេញ ដោយទិញបាថ្មីមកជំនួសវិញ តែត្រូវប្រយ័ត្នការជាន់ឈាម ចំពោះបាថ្មី និង មានផ្ទុកនូវជម្ងឺឆ្លង។

៥

ចំណីអាហារសម្រាប់មាន់

ការចិញ្ចឹមមាន់ដាក់ទ្រុងបង្ខាំង គឺ កូនមាន់ពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើការផ្តល់ចំណីឱ្យ ។ តម្រូវការចំណីនេះ មានការកើនឡើង ទៅតាមអាយុ និង ទម្ងន់របស់វា ។ មាន់ត្រូវការចំណីដែលមានគុណភាពសម្រាប់ទ្រទ្រង់រាងកាយ ការរីកលូតលាស់ ផលិតកម្មស៊ុត និង សាច់។ កូនមាន់តូចៗ ដែលមានអាយុពី ១ ថ្ងៃ ដល់ ៤៥ ថ្ងៃ ត្រូវការចំណីដែលមានគុណភាពល្អ និង មានគុណភាពខ្ពស់ដើម្បីការលូតលាស់របស់វា។

ចំណីជាប្រភពដ៏សំខាន់សម្រាប់ផ្តល់នូវថាមពល ជាតិសាច់ សារធាតុរ៉ែ និងវីតាមីនដែលធានាឱ្យមាន់មាន៖

- សុខភាពល្អ
- ការលូតលាស់ធំធាត់លឿន
- ការបន្តពូជល្អ

ដូច្នេះ ក្នុងចំណីមាន់ត្រូវមានសមាសធាតុអ្វីខ្លះ ?

មាន់ត្រូវផ្តល់នូវអាហារមានគុណភាព និង បរិមាណគ្រប់គ្រាន់ដូចជា ជាតិសាច់ ថាមពល វីតាមីន និង សារធាតុរ៉ែ ។ ក្រៅពីចំណី គេត្រូវផ្តល់ទឹកឱ្យមាន់ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ជាប្រចាំ។

៥.១ សមាសធាតុចំណី ដែលសំបូរជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន)

ប្រូតេអ៊ីនមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ជួយការលូតលាស់របស់រាង្គកាយ សាច់ ស្បែក សម្រាប់ផលិតពង ។ ប្រូតេអ៊ីន អាចរកបានពី កន្ទក់ ចុងអង្ករ ត្រី ម្សៅត្រី ម្សៅត្រីក្រៀម កង្កែប ជន្លេន សត្វល្អិត ពពួកសណ្តែក សាច់ដូងស្ងួត ស្លឹកកន្ទុំថេត ស្លឹកដំឡូងឈើស្ងួត ត្រកួន ចកបាយទា ។ល។

ចំពោះប្រភេទរុក្ខជាតិបន្លែត្រូវហាលឱ្យស្ងួតល្អ និង បុកឱ្យម៉ត់មុនឱ្យមាន់ស៊ី ។ ចំណែកឯការកែច្នៃស្លឹកដំឡូងឈើស្ងួតជាប្រភពប្រូតេអ៊ីនអាចអនុវត្តដូចតទៅ៖

- យកតែស្លឹកដំឡូងមីផ្នែកខាងចុងប្រហែល ៣ ទៅ ៤ តឹក
- កាប់ចិញ្ច្រាំស្លឹកដំឡូងមីឱ្យតូចល្អិត ហើយហាលឱ្យស្ងួតល្អ
- បន្ទាប់មកយកស្លឹកដែលស្ងួតបុកឱ្យម៉ត់ជាម្សៅ
- លាយម្សៅស្លឹកដំឡូងមីស្ងួត ជាមួយសារធាតុផ្សំចំណីផ្សេងៗទៀតដែលកសិករមាន។

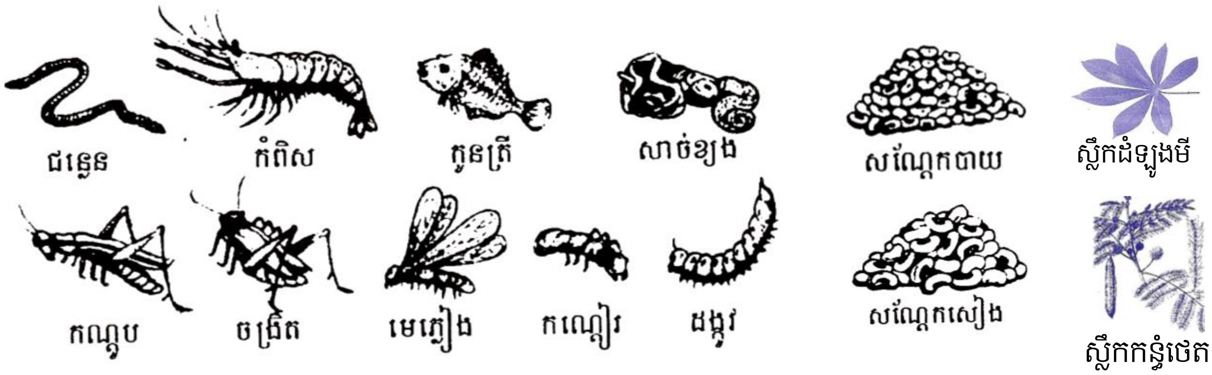

រូបទី២២: ប្រភពចំណីផ្តល់នូវប្រូតេអ៊ីន

៥.២ សមាសធាតុចំណីដែលសំបូរថាមពល

ជាសារធាតុមួយជួយផ្តល់ថាមពលក្នុងការរស់នៅ ផលិត ឬ ស៊ីចំណី និង ការធ្វើចលនា ។ ប្រភពថាមពលអាចមាននៅក្នុង ពោត ចុងអង្ករ កន្ទក់ កាកដូងស្ងួត មើមរុក្ខជាតិ កាកសំណល់បន្លែ ដំឡូងជ្វា កាកសំណល់ផ្លែឈើ ពពុះស្ករត្នោត ស្ករ កាកសំណល់ប្រេង-ខ្លាញ់....។

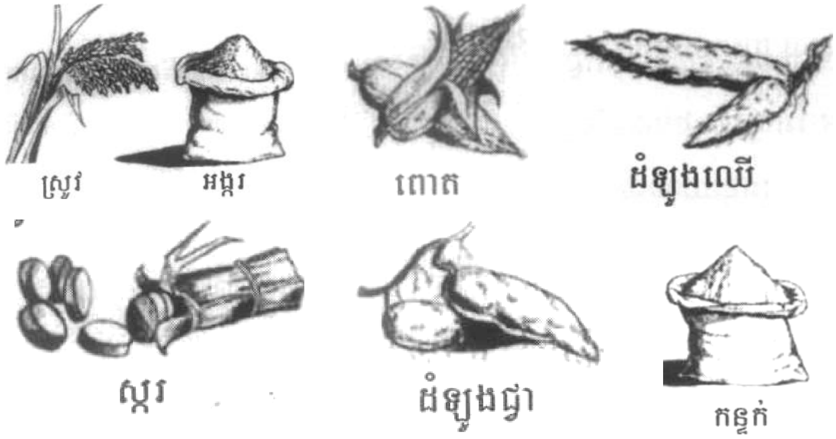

រូបទី២៣: ប្រភពចំណីអាហារផ្តល់ថាមពល

ចំពោះមើមដំឡូងមី និងត្រាវ គេអាចកាត់ហាលថ្ងៃ បន្ទាប់មកបុក ឬ កិនឱ្យម៉ត់សម្រាប់ចំណីមាន់។

✌ ចូរប្រយ័ត្ន! ចិតយកសំបកមើមដំឡូងចេញ ពីព្រោះវាមានជាតិពុល

៥.៣ សមាសធាតុចំណី ដែលសំបូរជីវជាតិរ៉ែ

សារធាតុរ៉ែជាពិសេស កាល់ស្យូម មានសារៈសំខាន់ធ្វើឱ្យឆ្អឹងលូតលាស់ល្អ និងបង្កើតសំបកស៊ុត។ ចំពោះមាន់ដែលចិញ្ចឹមព្រលែង មិនមានបញ្ហាកង្វះសារធាតុរ៉ែទេ ព្រោះវាអាចរកបានដោយខ្លួនវានៅក្នុង ធម្មជាតិ។ កង្វះកាល់ស្យូម និងផូស្វ័រ បណ្តាលឱ្យមាន់លូតលាស់យឺត មេមាន់រាគពង (ពងចេញមក មានសំបក ទន់) និងចឹកស៊ីពង ឬ សំបកពងខ្លួនឯង។ ប្រភពនៃជីវជាតិរ៉ែមានៈ សំបកខ្ចងខ្ចៅ ឆ្អឹង ត្រី អំបិល ថ្មើមសត្វ។

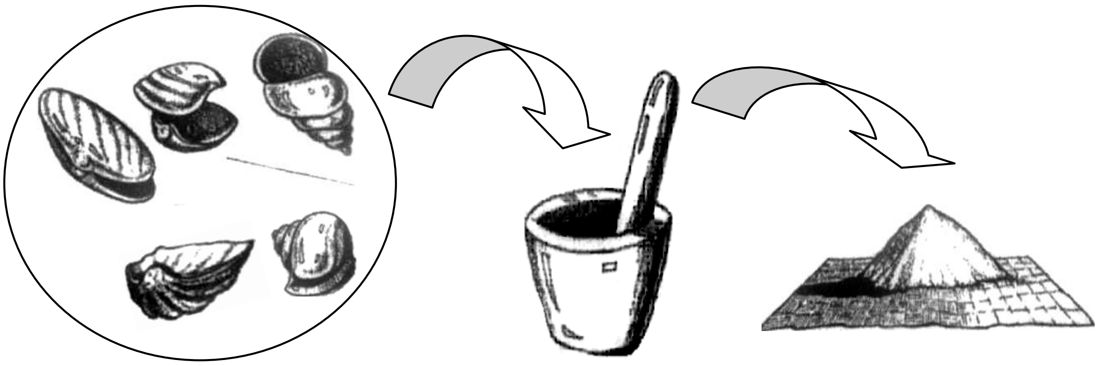

រូបទី២៤: ការផលិតម្សៅកាល់ស្យូម

៥.៤ សមាសធាតុចំណី ដែលសំបូរវីតាមីន

ចំណីដែលសំបូរទៅដោយវីតាមីនមានៈរុក្ខជាតិបៃតង ស្មៅ ផាងស្លែ ត្រកួន ចក ។ល។ ចំពោះមាន់ ដែលលែងឱ្យដើររកស៊ីខ្លួនឯង ពុំសូវមានបញ្ហាចំពោះការកង្វះវីតាមីនទេ ព្រោះវាអាចស៊ីស្មៅ និង ប្រភេទរុក្ខជាតិពណ៌បៃតងបានគ្រប់គ្រាន់។

រូបទី២៥: រុក្ខជាតិសំបូរវីតាមីន

តើត្រូវរៀបចំថ្នាលស្មៅ និង បន្លែជាចំណីមាន់ យ៉ាងដូចម្តេច?

កសិករគួរតែធ្វើថ្នាលដាំស្មៅច្រើនប្រភេទ លាយជាមួយត្រកួននៅជិតផ្ទះ ឬ ជិតទ្រុងមាន់ ដើម្បីងាយស្រួលផ្គត់ផ្គង់ចំណីមាន់ ដែលជួយកាត់បន្ថយការចំណាយលុយទិញ ឬ ចំណាយពេលវេលាច្រើនសម្រាប់ដើររក។ មុនផ្តល់ឱ្យមាន់ស៊ីត្រូវហាន់វាឱ្យល្អិតៗជាមុនរួចយកទៅច្របល់លាយជាមួយចំណីផ្សេងៗទៀត។

រូបទី២៦: ថ្នាលដាំស្មៅលាយជាមួយត្រកួន

រូបទី២៧: ហាន់ស្មៅ និងត្រកួនឱ្យល្អិតៗ

៥.៥ ការចិញ្ចឹមជន្លេនក្រហមសម្រាប់ជាចំណីបំប៉នបន្ថែម

តើជន្លេនក្រហមមានសារៈប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ?

- ងាយស្រួលចិញ្ចឹម
- ជន្លេនសំបូរដោយប្រូតេអ៊ីន
- ផ្តល់ជាចំណីជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) សម្រាប់ឱ្យមាន់លូតលាស់ល្អ
- ជួយកាត់បន្ថយការចំណាយលើចំណីសំរាប់ចិញ្ចឹមមាន់

រូបទី២៨: ពូជជន្លេនក្រហម

តើត្រូវចិញ្ចឹមជន្លេនយ៉ាងដូចម្តេច ដើម្បីឱ្យលូតលាស់ល្អ?

ក-ទីកន្លែងសមស្របសម្រាប់ចិញ្ចឹមជន្លេន

- មានទីទួលមិនលិចទឹក ឬទឹកហូរកាត់
- មានផ្ទៃដីបាតរាបស្មើ
- មិនមានសំបុកស្រមោចនៅក្បែរ
- ធានាសុវត្ថិភាពពីការបំផ្លាញពីកត្តាផ្សេងៗ

ខ-របៀបរៀបចំការចិញ្ចឹម

ដើម្បីឱ្យបានជោគជ័យ ត្រូវអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ដូចខាងក្រោមៈ

- ដាក់របាព័ទ្ធជុំវិញ ២ ជាន់ផុតពីដី ដែលមានទទឹង១,២ម បណ្តោយ ២,៥ម ទៅ ៣ម និង កំពស់ ០,៣ម (៣តឹក)។
- របាខាងក្រោមមានកំពស់ពីដី ០,១៥ម និងរបាខាងលើមានកំពស់ពីដី ០,៣ម
- ជញ្ជាំង និងបាតក្រាលដោយផ្ទាំងកៅស៊ូក្រាស់ រួចចោះរន្ធតូចៗនៅបាត
- ដាក់លាមកគោស្រស់កំរាស់ ០,១ ម
- ស្រោចទឹកឱ្យសើម ទើបដាក់ពូជជន្លេន បន្ទាប់មកអាចស្រោចទឹកពីលើបន្តិចទៀត
- ធ្វើដំបូលការពារកំដៅ និងភ្លៀងឱ្យបានជិតល្អ
- ធ្វើគម្របពីលើដើម្បីការពារពីការស៊ីបំផ្លាញពីសត្វផ្សេងៗ (សត្វគីង្គក់ ហ៊ីង កង្កែប ថ្លែន ស្រមោច...)

រូបទី២៩: រៀបចំកន្លែងចិញ្ចឹម និងដាក់លាមកគោ

រូបទី៣០: ស្រោចទឹកឱ្យសើម

រូបទី៣១: ការដាក់ពូជជន្លេន

រូបទី៣២: កាធ្វើដំបូលការពារកំដៅ និង ភ្លៀង

គ-របៀបថែទាំ និងផ្តល់ចំណី

- ស្រោចទឹក ២ថ្ងៃម្តងការពារកុំឱ្យស្ងួត
- បន្ថែមចំណីដោយលាមកគោ ៣ ថ្ងៃ ម្តង

ឃ-ការផ្តល់ចំណី(ជន្លេន)ឱ្យមាន់ស៊ី

- រយៈពេល ២ ខែអាចប្រមូលផល ជន្លេនឱ្យមាន់ស៊ីបាន
- អាចផ្តល់ឱ្យមាន់ស៊ី ៣-៤ជន្លេន ក្នុងមាន់មួយក្បាល ក្នុង ១ថ្ងៃ

រូបទី៣៣: ការដាក់ជន្លេនឱ្យមាន់ ជាចំណីបន្ថែម

៦

ការផ្តល់ចំណីអាហារមាន់

៦.១ ចំណីមេ-បា និងមាន់ធំ

ត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យមាន់បាន២-៣ដងក្នុងមួយថ្ងៃ ដោយលាយបញ្ចូលគ្នារវាងចំណីបាវ (ផ្សំស្រេច) ៥០% និងចំណីដែលមានក្នុងភូមិ ៥០% (ដូចជា: ជាមួយកន្ទក់ ចុងអង្ករ និងស្រូវ ជាដើម)។ បន្ថែមលើនេះ ត្រូវហាន់ ឬចិញ្ច្រាំត្រកួន/ចំណីបៃតងផ្សេងៗទៀត សម្រាប់លាយជាមួយចំណីគ្រាប់ឱ្យមាន់ស៊ីបន្ថែម ទៀត។

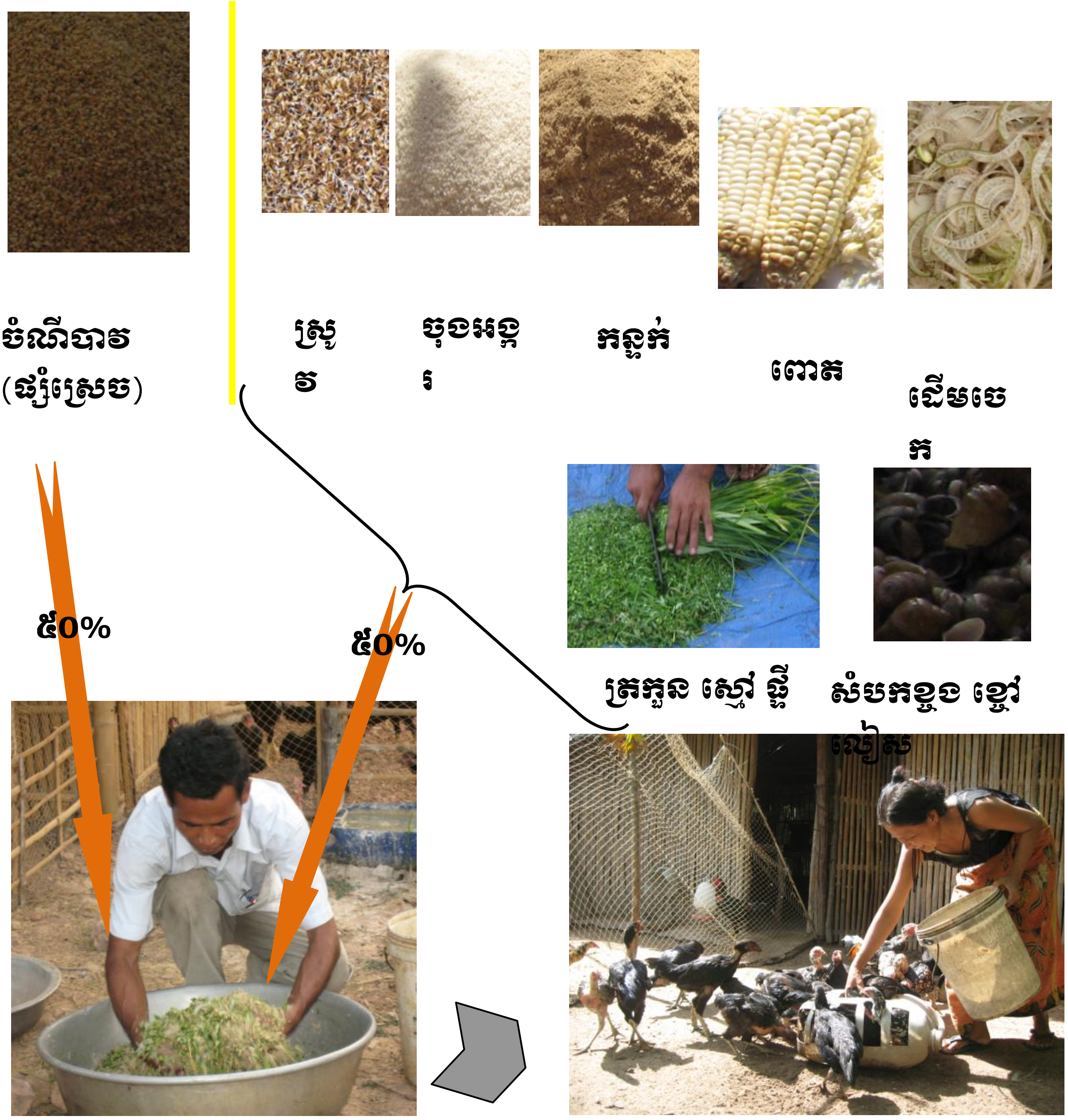

រូបទី៣៤: ការលាយចំណីជាមួយបន្លែ (ចក ស្ទៅត្រកួន...) និងការផ្តល់ឱ្យមាន់ស៊ី

៦.២ ចំណីកូនមាន់

ចំពោះកូនមាន់អាយុក្រោម ១ខែ ត្រូវផ្តល់ចំណីបាវគ្រាប់ល្អិត (ផ្សំស្រេច) ឱ្យបានច្រើនដង (៤-៥ដង) ក្នុងមួយថ្ងៃ ។ ពេលអាយុជិត ១ខែ ត្រូវលាយបន្ថែមជាមួយចុងអង្ករ និង កន្ទក់ម៉ត់លេខ១។

ក្នុងរយៈកាលអាយុក្រោម ៣អាទិត្យ ត្រូវផ្តល់ចំណីផ្សំស្រេចសម្រាប់កូនមាន់ ហើយបន្ទាប់ពីនេះ ត្រូវលាយចំណីដូចជាចុងអង្ករ ពោត... ដែលកិនឱ្យល្អិតៗ ដើម្បីឱ្យកូនមាន់ងាយស្រួលលេបចូល ។ ជាដំបូង ត្រូវលាយជាមួយចំណីផ្សំដែលមានក្នុងភូមិប្រហែល ២០% និង អាទិត្យបន្ទាប់ប្រហែល ៣០%។

រូបទី៣៥: ការផ្តល់ចំណីកូនមាន់ដែលមានប្រូតេអ៊ីនខ្ពស់

៧

ការផ្តល់ទឹក

មាន់ត្រូវការទឹកផឹកគ្រប់ពេលវេលា ដើម្បីការលូតលាស់ និង ផលិតកម្មពង ។ មាន់អាចស្លាប់ ប្រសិនបើគ្មានទឹកផឹករយៈពេល ២៤ ម៉ោង។

ត្រូវផ្តល់ទឹកស្អាតជានិច្ច និង គ្រប់ពេល

- មេមាន់ ១០ ក្បាល ត្រូវការទឹក ៤ លីត្រ ឬច្រើនជាងនេះក្នុងមួយថ្ងៃ
- កូនមាន់ ១០ ក្បាល ត្រូវការទឹក ១ កែវ ក្នុងមួយថ្ងៃ

រូបទី៣៦: ការផ្តល់ទឹកស្អាតដល់មាន់ផឹក

៨

ជីវសុវត្ថិភាព និងការធ្វើអនាម័យ

សុខភាពមាន់ គឺជាគន្លឹះដ៏សំខាន់សម្រាប់ការចិញ្ចឹម។ កសិករស្ទើរតែទាំងអស់មានការខាតបង់ ដោយសារការផ្ទុះឡើងនូវជម្ងឺឆ្លង កាចសាហាវ ដែលសំលាប់មាន់ ស្ទើរគ្មានសល់ក្នុងមួយឆ្នាំៗ។

- ជម្ងឺបង្កឡើងដោយវីរុស គ្មានថ្នាំព្យាបាលទេ
- ជម្ងឺបណ្តាលមកពីបាក់តេរី អាចព្យាបាលបានខ្លះ ដោយប្រើថ្នាំអង់ទីប៊ីយូទិច
- ជម្ងឺបណ្តាលមកពីបរាសិត (ព្រូន អង្កែ...) ព្យាបាលដោយថ្នាំទំលាក់ព្រូន ឬ សំលាប់អង្កែ។

មាន់អាចចម្លងជម្ងឺយ៉ាងរហ័សពីមួយទៅមួយ តាមរយៈកាកសំណល់ លាមក ទឹកសំបោរ ។ ជួនកាលអ្នកចិញ្ចឹមមិនអាចមើលដឹងថា មាន់ណាមួយមានផ្ទុកជម្ងឺឡើយ។

៨.១ អនាម័យកន្លែងចិញ្ចឹម

- សំអាតព្រៃជុំវិញកន្លែង (ទ្រុង)ចិញ្ចឹម
- លប់ដីគ្រលុកដក់ទឹកឱ្យបានស្អាតល្អ
- ត្រូវក្រាលបាតទ្រុងជាមួយអង្កាម ឬ កំទេចអាចម៍រណារ
- ក្នុងកន្លែងមាន់ដេក (ទ្រុង)ត្រូវបោស សំអាត គើបលាមកមាន់ចេញរាល់ថ្ងៃ
- ត្រូវសម្លាប់មេរោគ និង បរាសិត (ក្នុង ទ្រុង និងធ្លាចិញ្ចឹម) រៀងរាល់មុនពេលដាក់មាន់ យ៉ាងតិច ១ អាទិត្យ ដោយបាចកំបោរសដើម្បី កុំឱ្យមាន់ឆ្លងមេរោគ។

រូបទី៣៧: ការសម្លាប់មេរោគដោយបាចទឹកកំបោរខាងក្រៅ និងក្នុងទ្រុងមាន់មុនពេលបញ្ចូលមាន់

៨.២ អនាម័យចំណីអាហារ និងទឹកផឹក

- មិនត្រូវយកទឹកកខ្វក់មកឱ្យមាន់ផឹកទេ។ ត្រូវផ្លាស់ប្តូរទឹកថ្មីមួយដងក្នុងមួយថ្ងៃ
- ចំណីដុះផ្សិត ផ្អូម មិនត្រូវផ្តល់ឱ្យមាន់ស៊ីទេ

៨.៣ ការរៀបចំការចិញ្ចឹម

- ត្រូវរៀបចំដាក់តាមប្រភេទ និងជំនាន់របស់វា (ក្រុមមេបា កូនជំទង់ កូនតូចៗ)
- មាន់ទិញ ឬ យកមាន់ចូលថ្មី ត្រូវរក្សាទុកវាដោយឡែកដាច់ពីគេ ចំនួន ១៤ថ្ងៃ ។ បន្ទាប់មក បើសិនវាមានសុខភាពល្អ ទើបដាក់ចូលជាមួយមាន់ចាស់បាន។

រូបទី ៣៨: មុនបញ្ចូលមាន់ថ្មីត្រូវរក្សាទុកយ៉ាងតិច ២ អាទិត្យ ដើម្បីតាមដានសុខភាពមាន់

៨.៤ អនាម័យការឆ្លងពីក្រៅ និងឧបករណ៍ចិញ្ចឹម

- មុនពេលចូលក្នុងទ្រុងមាន់ ត្រូវសម្លាប់មេរោគ ពិសេសដោយទឹកកំបោរជ្រលក់ស្បែកជើង ដែលមានដាក់នៅមាត់ច្រកចូល ជាមុនសិន ។
- ហាមមិនឱ្យមនុស្សពីក្រៅ (អ្នកដើរទិញមាន់ អ្នកចិញ្ចឹមកន្លែងផ្សេង) ចូលក្នុងកន្លែងចិញ្ចឹមមាន់
- ស្នូកទឹក ស្នូកចំណីត្រូវឧស្សាហ៍លាងសំអាតជារៀងរាល់ថ្ងៃពេលផ្លាស់ប្តូចំណីឬ ទឹកឱ្យមាន់ស៊ីផឹក
- ប្រសិនបើមាន់ងាប់ ត្រូវកប់ ឬ ដុតចោល ។ មិនត្រូវបោះវាចោល ពាសវាលពាសកាល នោះទេ ។
- មិនត្រូវបរិភោគមាន់ដែលងាប់ដោយសារជម្ងឺ ទេ ។

<u>រូបទី ៣៩</u>: ការកប់ ឬ ដុតបំផ្លាញចោល មាន់ដែលងាប់ដោយសារជំងឺ

<u>រូបទី៤០</u>: ដាក់ទឹកកំបោរថ្មនៅមាត់ច្រកចូលដើម្បីសំអាតបាតស្បែកជើងមុនពេលចូលក្នុងទ្រុងមាន់

៩

ការការពារជម្ងឺមាន់

ជម្ងឺមាន់ ជាជម្ងឺកាចសាហាវ មានការរាលដាលខ្លាំង និង បណ្តាលឱ្យមាន់ងាប់ច្រើន។ ហើយជម្ងឺភាគច្រើនជាជម្ងឺ មិនអាចព្យាបាលបាន ដូច្នេះវិធីដែលល្អប្រសើរបំផុត គឺ ការចាក់ថ្នាំបង្ការការពារ (វ៉ាក់សាំង) ជាមុន ។

លក្ខណៈទូទៅរបស់វ៉ាក់សាំងគឺ

- វ៉ាក់សាំងជាថ្នាំសម្រាប់បង្ការការពារជម្ងឺ មិនមែនជាថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលទេ
- សត្វដែលអាចចាក់វ៉ាក់សាំងបាន គឺ នៅពេលដែលវាមានសុខភាពល្អ
- វ៉ាក់សាំង ១មុខ អាចការពារជម្ងឺបានតែ ១មុខ ប៉ុណ្ណោះ
- ថ្នាំការពារខុសគ្នា មានវិធីប្រើខុសគ្នា (ផ្លូវបញ្ចូលថ្នាំ)
- ថ្នាំការពារជម្ងឺដូចគ្នាតែផលិតដោយក្រុមហ៊ុនខុសគ្នា ក៏អាចមានវិធីប្រើប្រាស់ខុសគ្នាដែរ ។ ដូច្នេះគប្បីត្រូវដឹងឱ្យបានច្បាស់ពីវិធីប្រើប្រាស់ និង កំរិតប្រើប្រាស់វ៉ាក់សាំងនិមួយៗ ។
- វ៉ាក់សាំងដែលនៅសល់ពីការប្រើប្រាស់ត្រូវដុតចោល
- អ្នកត្រូវកត់ត្រា ថ្ងៃ ខែ និង ចំនួនមាន់ចាក់វ៉ាក់សាំង
- ត្រូវចាក់ថ្នាំការពារដល់មាន់ទាំងអស់ និង ចាក់បានទៀងទាត់ ទើបមានប្រសិទ្ធិភាព។

✌ តារាងកម្មវិធីចាក់ថ្នាំការពារជម្ងឺមាន់

អាយុ	ឈ្មោះវ៉ាក់សាំងការពារជម្ងឺ	ផ្លូវបញ្ចូល	រំលឹកឡើងវិញក្រោយចាក់
៣-៥ ថ្ងៃ	ជម្ងឺដង្កោកាច់ (ញ៉ូកាស I 2)	បន្តក់ក្នុងភ្នែក/ច្រមុះ	៦ ខែ
៧-១០ ថ្ងៃ	ជម្ងឺអុតមាន់	ជួសស្បែកផ្ទាំងស្លាបរង	១ ឆ្នាំ
២ ខែ	ជម្ងឺអាសន្នរោគ	ចាក់សាច់ដុំ	៦ ខែ

បញ្ជាក់: ក្នុងករណីមាន់ទុកសម្រាប់ធ្វើមេ និងបា ត្រូវចាក់រំលឹកឡើងវិញ ៥-៦ខែ ម្តង
(ជម្ងឺញ៉ូកាស ជម្ងឺអាសន្នរោគ និង ជម្ងឺរលាកផ្លូវដង្ហើម)

រូបទី៤១: ការបន្តក់ភ្នែក-ច្រមុះ (ជម្ងឺញូកាស)

រូបទី៤២: ជួសស្លាបរងកូនមាន់ (ជម្ងឺអុតបក្សី)

រូបទី៤៣: ការចាក់សាច់ដុំ (ជម្ងឺអាសន្នរោគ)

✌កម្មវិធីទំលាក់ព្រូន

ទំលាក់ព្រូនលើកទី១ នៅពេលមាន់អាយុ ១ ខែ និង រំលឹកឡើងវិញ រយៈពេល ២ ទៅ ៣ ខែក្រោយមក ។ គេអាចប្រើថ្នាំ មេបង់ដាសុល សម្រាប់ទំលាក់ព្រូនមាន់ ។ ក្នុងថ្នាំ មេបង់ដាសុល ១ គ្រាប់ សម្រាប់ដាក់ឱ្យមាន់ទម្ងន់រស់សរុប ៥ គីឡូក្រាម។

១០

ការកត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម និង វិភាគសេដ្ឋកិច្ច

១០.១. ការកត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម

ការកត់ត្រាទុកនូវតួរលេខន៍ចំណាយចំណូល មានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ មាន ហេតុផលជាច្រើន ដែលគេចាំបាច់ត្រូវកត់ត្រាជាប្រចាំ ពីចំណាយចំណូល ផលិតកម្ម ។ ហេតុផលចំបងមួយចំនួន មានដូចជា៖

- ប្រសិនបើគ្មានការកត់ត្រាពីអ្វីដែលត្រូវបានចំណាយ ហើយអ្វីដែលបានចំណូលនោះទេ យើងនឹងមិនអាចដឹងបានទេ ថាតើ មុខជំនួញរបស់យើខាត ឬ ចំណេញ? ចូរចងចាំថា ការទទួលបានប្រាក់ចំណូលរាល់ថ្ងៃ មិនមានន័យថា យើងបានទទួលប្រាក់ចំណេញនោះទេ ។
- ប្រសិនបើយើងដឹងច្បាស់ពីមុខចំណាយ និង មុខចំណូលច្បាស់លាស់ យើងអាចរិះរកវិធីដើម្បីគ្រប់គ្រងជំនួញ ឲ្យបានកាន់តែល្អ កាន់តែបានចំណេញច្រើន។
- កំណត់ត្រាអាចត្រូវប្រើប្រាស់សម្រាប់ធ្វើផែនការចំណាយនៅពេលអនាគត ព្រោះយើងអាចដឹងពីតំលៃ និង ធនធានដែលត្រូវចំណាយ ។

គោលដៅចំបងនៃធ្វើជំនួញ ឬ ផលិតកម្មអ្វីមួយ គឺរកបានចំណេញ និង កាន់តែចំណេញច្រើន ។ ប្រាក់ចំណេញ ជាផលសង (ឬ ភាពខុសគ្នាជាវិជ្ជមាន) រវាង ទឹកប្រាក់ចំណូល (បានមកពីលក់ផលិតផល ឬ សេវ៉ាកម្ម) និង ទឹកប្រាក់ចំណាយទាំងអស់ ។ ចំណាយ អាចបែងចែកជា ២ ប្រភេទ គឺ ៖

(១) **ចំណាយថេរ** (មិនប្រែប្រួល [1]) គឺជា ចំណាយមូលធន ដូចជា ដី សំណង់ ឃ្លាំង ពាងបណ្ដុះផ្សិត ទ្រុងមាន់ គ្រឿងចក្រ...... ដែលមានតំលៃ (ត្រូវកាត់រំលោះ) ជាប្រចាំ ទោះជាមានការផលិត ឬក៏ គ្មានក៏ដោយ ។ ដោយសារឧបករណ៍ និង សម្ភារៈ ក្នុងមុខចំណាយថេរ ទាំងនេះ អាចប្រើបានច្រើនដង (ប្រើម្ដង មិនអស់) ហើយ អាចប្រើនៅក្នុងផលិតកម្ម សារក្រោយៗទៀតនោះ គេត្រូវគិតរំលោះវា ជាច្រើនសារ។

[1] នៅពេលទិញ ឬ សាងសង់ហើយ (គឺថា បានចំណាយហើយ) ទោះបីប្រើ ឬ មិនប្រើក្ដី សម្រាប់ការផលិតទំនិញ(ផលិតផល) អ្វីមួយ ក៏ដោយ ក៏គុណភាព (គឺវាក្លាយបន្ដិចម្ដងៗ ទៅជារបស់ចាស់ សឹករេចរិល......) ហើយ តំលៃរបស់វា នឹងត្រូវបាត់បង់បន្តិចម្ដងៗ ទៅតាមនោះដែរ។

ការកំណត់ចំនួនសាររំលោះថ្លៃឧបករណ៍ និង សម្ភារៈ ក្នុងប្រភេទចំណាយថេរនេះ អាចគិតបានច្រើនបែប ដូចជា តាម ចំនួនសារ (ដង) ផលិតកម្ម តាមអាយុកាល(រយៈពេល) អាចនៅប្រើបានរបស់វា ...... ។

(២) **ចំណាយប្រែប្រួល** គឺជាប្រភេទចំណាយជាក់ស្តែងសម្រាប់ការផលិត ផលិតផល ឬ សេវាអ្វីមួយ ។ ការចំណាយប្រភេទនេះ រួមមាន វត្ថុធាតុដើម ដូចជា គ្រាប់ពូជ ជី ថ្នាំ កំបោរស ការរៀបចំដី ពលកម្ម ...... ដែលត្រូវការ ចាំបាច់សម្រាប់ផលិតរបស់ ឬ ផលិតផលអ្វីមួយ (ដូចជា ផ្សិតចំបើង មាន់ ជ្រូក......) ។

ដើម្បីឲ្យដឹងច្បាស់ ថាតើគោលដៅជោគជ័យជំនួញ សម្រេចបានត្រឹមណានោះ គេត្រូវការនូវព័ត៌មានជាចាំបាច់ ដែលមិនអាចរកបាន ក្រៅពីការកត់ត្រាជាប្រចាំ និង បានត្រឹមត្រូវរបស់យើង នោះឡើយ ។ ការកត់ត្រាអាចផ្តោតលើការប្រមូលព័ត៌មានចាំបាច់ សម្រាប់វិភាគចំណាយ និង ចំណេញ និង តម្រង់ទិសមុខរបរ ឬ ផលិតកម្ម តាមពេលវេលា ឲ្យចំ ឆ្លើយតបតម្រូវការទីផ្សារ និង ទៅអនាគតខាងមុខ ។ ខាងក្រោមនេះ ជាទម្រង់កត់ត្រា [2] សាមញ្ញមួយ ដែលកសិករ (ចិញ្ចឹមមាន់) អាចប្រើសម្រាប់កត់ត្រាចំណាយ ចំណូលរបស់ខ្លួន ។

ក. <u>តារាងចំណាយ</u>

ឈ្មោះផលិតកម្ម:...

ថ្ងៃចាប់ផ្តើមផលិតកម្ម:.................................... ថ្ងៃចាប់បញ្ចប់ផលិតកម្ម:..........................

ល.រ	មុខចំណាយ	ឯកតា	ចំនួន	តំលៃ ១ឯកតា	ទឹកប្រាក់សរុប

ខ. <u>តារាងចំណូល</u>

ឈ្មោះផលិតកម្ម:..

ថ្ងៃចាប់ផ្តើមផលិតកម្ម:.................................... ថ្ងៃចាប់បញ្ចប់ផលិតកម្ម:..........................

ល.រ	មុខចំណូល	ឯកតា	ចំនួន	តំលៃ ១ឯកតា	ទឹកប្រាក់សរុប

[2] តាមគំរូ <u>សៀវភៅកត់ត្រាគ្រប់គ្រងកសិដ្ឋានកសិករ</u> របស់គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ ទន្លេសាប។

រូបលេខ ៤៤: សៀវភៅកំណត់ត្រាគ្រប់គ្រងកសិដ្ឋានកសិករ (រៀបចំដោយគម្រោង TSTD)

<u>ឧបសម្ព័ន ១:</u> សន្លឹកគំរូកំណត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម (ស្រង់ពីកំណត់ត្រាកសិករគម្រោង TSTD)

ព័ត៌មានសម្រាប់ទំនាក់ទំនងប្រតិបត្តិករទីផ្សារ

ល.រ	ឈ្មោះ	ភេទ	ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនង
ក- អ្នកផលិត			
ខ- អ្នកផ្គត់ផ្គង់សម្ភារៈ			
គ- អ្នកប្រមូលទិញ - លក់			
ឃ- ផ្សេងៗ			

១. បច្ចេកវិទ្យាបានរៀន

<u>១-ឈ្មោះបច្ចេកវិទ្យា</u>:..

<u>គ្រូឧទ្ទេសនាម</u>: ....

<u>អាស័យដ្ឋានទាក់ទង</u>: ....

<u>កម្មវិធីសិក្សា</u>:

ថ្ងៃ-ខែ-ឆ្នាំ	សកម្មភាពសិក្សា	ផ្សេងៗ

២. ប្រភេទផលិតកម្ម:...

២-ក- ចំណាយផលិតកម្ម

ថ្ងៃចាប់ផ្ដើម: ....

ថ្ងៃបញ្ចប់ :..

ថ្ងៃ-ខែ	ឈ្មោះមុខទំនិញ	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ/ឯកត្តា	ទឹកប្រាក់សរុប
	សរុបពលកម្ម				

២-ខ-ចំណូលផលិតកម្ម

ថ្ងៃ-ខែប្រមូលផល	ឯកតា	ចំនួន	តម្លៃ-ឯកត្តា	ទឹកប្រាក់សរុប